

ELŐFIZETESI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "

Helyben háború hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétévi és
 évi utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kőszírtok visszaadása
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes számok ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, február 16.

Nincs okunk kétségbeesni.

(—a) A több mint egy esztendő sulyos válság alatt ki tudja hányszor irtuk, hogy a nemzet a legválságosabb napokat éli, a döntés előtt, annak küszöbén állunk.

Most már átléptük ezt a küszöböt. A parlament két házának elnökehez megérkezett a hivatalos értesítés arról, hogy a király folyó hó 19-re összehívta az országgyűlést. Hogy miért hívta össze? — ismeretes mindenki előtt.

Ezzel el van vetve a kocka. Nincs többé visszatérés arról az utról, amelyre ez az intézkedés tereli a nemzetet.

Vitatkozni lehet felőle, hogy ki volt a hibás? Kinek a hibájából jutottunk ennyire? Okolhatják érte Tiszát, Fejérváryt, vagy akinek jól esik a koalíciót, de most már vége a leghalványabb reménynek is, ezt megakadályozni többé nem lehet.

Az országgyűlés feloszlásával a magyar nemzet történetének egy fejezete bezárul és új fejezetet nyit nemzetünk számára a Gondviselés.

Jós tehetséggel nem áldott meg bennünket az Isten, de bátran mondhatjuk, hogy a legbölcsebbek, legtapasztaltabbak sem sejtették, mi fog történni, hová fog ez vezetni. Még csak azt sem tudjuk, hogy ez a történelmi nevezetességű nap, február 19-e hogyan fog elmúlni a nemzet feje felett.

Aki azonban valamennyire ismeri a népek történetét, az tudja, hogy ilyenkor csekély, alsóbbrendű jelentőséggel bíró dolog és elég arra, hogy nagy eseményeknek a megindítója legyen.

Még az sem kell multhatatlanul hozzá, hogy valami országos tekintélyű nagy vezérférfia kövesse el. Példa reá az élet mestere a történelem, hogy egy kis szikra képes lángbaborítani az egész országot.

Éppen ezért az első dolog az, hogy mindenki vigyázzon cselekedeteire, sőt szavaira is. Helyén legyen mindnyájunknak esze és szíve. Senkit sem tartunk olyan gonosznak, hogy szándékosan végzetes eseményekbe akarná kergetni az országot.

Mi még most sem hiszünk az abszolutizmusban. Ha bekövetkezik is az országgyűlés feloszlása, ha nem is követné nyomban az új országgyűlés összehívása, mi nem hisszük, hogy a hatalom a nyílt abszolutizmus útjára lépne.

Szent István koronájának felkent viselőjét négy évtized óta a legalkotmányosabb királynak hívta az ő hü, odaadó népe.

A legalkotmányosabb királytól távol áll a szándék, hogy hü Magyarországot, melynek egy ezredév óta élető levegője az alkotmányosság, abszolút módon kormányozza.

Sőt bár tudjuk, hogy az öreg tábor-szernagnál fő a Befehl és Reglama, ennek dacára róla sem tudjuk feltételezni,

hogy az abszolút kormányzás eszközévé odaadná magát.

A legelvakultabb osztrák centralisták is jól tudják, hogy Magyarországot abszolút módon kormányozni nem lehet. Ha mégis megpróbálnák, nagyobb lenne a kudarc, mint Bach és Schwerling csufos kudarcza volt.

Bár sötétnek, reménytelennek látjuk a helyzetet, de úgy érezzük, hogy kétségbeesésre nincs oka a magyar nemzetnek.

Fejérváryék egy utolsó kísérletet fognak tenni. Miután látják, hogy a koalíció nem tér el álláspontjától s ha hajlandó is kikapcsolni a katonai kérdést, az csak ideiglenes halasztás, csak fegyverszünet és nem végleges béke lenne azért most megpróbálják megbuktatni a koalíciót — az urnák előtt.

Hogy fogják ezt előkészíteni a feloszlás után, 67-es koalícióval, a szabadelvű-párt galvanizálásával, a haladó pártnak szánt új programmal, a szocialisták bevonulásával, a törvényhatóságok megrendszabályozásával, a nemzeti küzdelem megtörésével, az ország kiéheztetésével és mennyi ideig fog ez a kikészítési művelet tartani — az a jövő titka.

Az már azonban kevésbé titok, hogy lesz-e ennek a műveletnek eredménye.

A nemzeti ügy nem bukhat el.

Az igazságnak győznie kell ha tenger sok szenvedés, nyomor és akadály útján is, ha sok idő múlva is. A nemzet életében egy-két nap, sőt egy-két esztendő is rövid idő.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Milicza.

Irla: F. Remetel Márton.

Csendes, jóra való ember volt Grgulj Tósa. A falu végén lakott egy kis házban, jó feleségével, Lenkával és két gyermekével: Száva fiával és Milicza lányával.

Az asszony szelid teremtés volt; azt, ami kevesük volt, jókarban tudta tartani.

Tósa derék szál ember volt. Hatalmas vállai még nem görbültek meg az idő terhe alatt, bár haja már deresedni kezdett. Keze sem a henyléstől, hanem a dologtól kérgesedett meg.

Szegények voltak, hiába volt az a sok dolgos kéz a háznál, hiába osztotta meg vele a dolgot, legény fia.

Egyedüli öröme Tósának az volt, mikor fáradtan a munkából hazatérve, lányának arcán a boldogság pirját látta. Büszkébb is volt lányára, mint dolgos Száva fiára.

Milicza szép volt, mint a hajnal hasadása. Szabályos arca volt, azokkal a mélytűző szemekkel, melyeket hosszú selymes szempilla árnyékol be. Csókra epedő vérpiros ajkai, tornás termete volt, melyet keblének gyengéd hullámai vonzóbbá tettek.

Szépsége miatt sok legénynek volt kinos, álmatlan éjjele, de azért kőrője nem akadt soha. Szegény lánnyal mért vegye valaki a boldogtalanságot nyakába!

Volt a falunak egy zsidó kajisárja*, mindig ott volt Grguljéknál, kínálta a szebbnél szebb szeferineket.**

— Nézze csak Tósa, szolt hizelegve neki egy pár alkalommal, — eladó a lánya, kell neki szeferin.

— Szegények vagyunk mi ehhez, — felelte Tósa, — nem tudjuk mi kifizetni.

De a kajisár nem tágitott.

— Nézze csak kedves Tósa, nem kell ezt

* Kajisár = kereskedő.

** Szeferin = arany pénzes nyakék.

kifizetni egyszerre, ráérek a pénzre. Három négy vagy ha akarja öt év alatt kifizeti szépen.

És Tósa megsokalta a zsidó rimánkodásait és egy alkalommal nem utasította el.

— Na látja Tósa uram — szolt hizelegve, ezt már rég meggondolhatta volna.

Az öreg Grgulj csak dörmögött és kiválszott végre egy tiz dukátus* szeferint.

— Öt év alatt lefizeti, — szolt örömmel a kajisár.

És kezét fogtak az alkura. A kajisár rongyos ruhája alól előkerítette zsiros noteszát és a sok adós neve közé odakerült Grgulj Tósa neve.

Teltek a hónapok, közeledett a nyár. Nagy termést adott az Isten.

Grgulj Tósának is nagy kocsiderékkel vitték haza a kenyérnek valót. Boldogan fizették le az első részletet a házuknál kuncsorgó ravasz kajisárnak.

Teltek az évek. Eltelt egy, kettő, el a

* Dukát = arany pénz.

LEBOVITS és WEISZ angol divat férfiszabó cég

szíves tudomására adja nagyrabecsült vevőinek és a nagyérdemű közönségnek, hogy az őszi idényre a legújabb és legdivatosabb angol, skót és Homespon, valamint angol double mellénykülönlegességgel megérdemelt szívesen szolgál, a legjobb kiszolgálásról szívesen gondoskodik. — A m. t. vevőink és a t. közönség további pártfogását tisztelettel kéri.

Lebovits és Weisz angol divat férfiszabó cég NAGYVÁRAD, Fő-utca, zárdá-épület. — Városi és vidéki telefon sz. 151.

Ha a Gondviselés szerepet jelölt még ki ezen az őseink vérevel áztatott haza területén nemzetünknek, akkor győzedelmeskedni fog bármilyen akadályon is s a türelemmel viselt szenvedés után felragyog a diadal napja, melyen a király és nemzet megértette egymást.

A politikai válság.

A lelkeket a hétfői föloszlatás tartja izgalomban. A vezérek tegnap a Házban tanácskoztak s abban máris megállapodtak, hogy óvást emelnek és tiltakoznak ugyan a föloszlatás és abszolutisztikus kormányzat ellen, de az erőszakot hasonlóval nem viszonyozzák. *A kéziratot tudomásul fogják venni.* Ebben úgy a képviselőházi tanácskozás, mint a vezérbizottság délutáni ülése egyet értett.

A kombinációk, találgatások gomba-módra szaporodnak a hétfői ülés körül. Nem egy foglalkozik azzal, vajjon Nyíry mindjárt az ülés megnyitása után közbelép-e, vagy csak akkor, ha szenvedélyes hangú vita találna megindulni.

A nemzet főnséges ellenállásával szemben vajjon mit tehet a kormány? Mint egy bécsi lapja írja — rendet csinál. Az igaz. Ebben a passziójában, mint már jeleztük, feloszlatja a vezérbizottságot. No de ilyet! Hát lehet azt föloszlatni? A lapokat elkoboztatja, gyűléseket meg csak akkor engedélyez, ha kedve szerint valók. Megérjük, hogy a szociáldemokrata népgyűlések haladnak, a kormány interpretálása szerint — a törvény szellemében!

Szó van továbbá a törvényhatóságok nyakára küldendő komiszarusokról is!

De hát mindezek a híresztelések már napok óta uszkálnak a politika légkörében, mint őszszel az ökörnyal. Azzal végezhetjük bevezető sorainkat, amivel hozzájuk fogtunk. Mindenki a hétfőre kíváncsi.

harmadik is. Tósáru nem feledkezett meg soha az Isten. Az évekkel együtt, fogyott az adóság. Kifizette Tósa a második, harmadik, ki még a negyedik részletet is.

Milica nyakán fénylett, csillogott az arany szeferin. Több legény settenkedett egyszerűbe a ház körül.

Az öreg Tósa meglepődéssel nézte a fiatal, izmos legényeket. Mosolygott, de mosolya már a kedves unokák játékán jelent meg. Várta. mindegyre várta a kérést a házhoz.

Legény pedig sok volt, de az a sok sohasem tudott megegyezni.

Milicza bizony lány maradt a farsangra is. Az öreg Tósa naphosszat zsörtölődött: nem jól ment a dolog. Eddig nem kellett a lány, mert nem volt szeferinjé, most van és még sem kell senkinek . . .

Eljött újra a nyár. Forró idők jártak. Az öreg Tósa mindennap gyönyörködött az Isten áldásán. Számitgatta egyre a nyereséget:

— Ebből kifizetem a zsidó kajisárt, emezzen meg disznót veszem, befogni télire, azok jól fizetnek . . .

De az Isten mintha megharagudott vón a falura: esőt csak nem adott, hiába harangoztak érte.

Egyszer végre gyülekezni kezdtek a fellegek. Lassan vonultak el a szomszéd határból, s jöttek mindközelebb a faluhoz. Az örömkínálások csakhamar elhaltak az emberek ajkain: jégfelhő vonult a falu földje fölé.

Késő volt minden. Hiába zúgtak a harangok, elnyelte hangjukat a dörgés, hiába énekelt a nép templomi zsolozsmát, hangját elvitte a szél . . .

Megeredt a jég. Először ritkán, majd egyre sűrűbben: elverte a vetést . . .

Részletes tudósításunk fővárosi jelentéseink nyomán a következő:

Tanácskozás a Házban.

Tegnap déli 12 órakor *Justh* Gyula elnök hivatalos szobájában értekezletre hívta össze a pártok vezéreit s tanácskozásra eljöttek: *Kossuth* Ferencz, *Thaly* Kálmán, *Andrássy* Gyula gróf, *Bolgár* Ferencz, *Szell* Kálmán, *Daranyi* Ignác, *Zichy* Aladár gróf, *Tóth* János, *Váczsonyi* Vilmos, *Polónyi* Géza, *Bánffy* Dezső báró, *Szederkényi* Nándor, *Hodza* Milán a nemzetiségi klub elnöke, továbbá *Mezőfi* Vilmos szociálista. — A konferencián a képviselőháznak a feloszlató kézirat felolvasása alkalmával tanusítandó magatartását beszéltek meg.

Az ellenzék vezérei között az az információ általános, hogy még ebben a hónapban ismét megkezdődnek a királyi kihallgatások. Egész csomó politikus kerülne a király elé, de ezeknek sem tenne a korona más ajánlatot, mint amit eddig tett: vállalják föltétel nélkül, státuskvó alapján a kormányt. Ebből a perspektívából nézve, akár örökösnek látszik a válság.

Bánffy Dezső bárót, aki tegnap reggel érkezett meg Kolozsvárról, nagy érdeklődéssel fogták körül vezértársai. *Bánffy* azonban folytatja az eddigi taktikáját: immár meghiusult békeakciója dolgában nem nyilatkozott.

Tizenkét óra után *Josipovics* Imre és *Devovics* György társaságában gróf *Tisza* István is, megjelent az értekezleten.

Ami az értekezlet megállapodásait illeti, azoktól *Justh* a sajtó kérdezősködéseire csak annyit jelentett ki, hogy a hétfői üléssel foglalkoztak ugyan, de érdemleges határozatot nem hoztak, hanem az eszmecsere folytatását *vasárnap délelőtt 11 órára* halasztották. Annyi mégis valószínű, hogy a kézirat tudomásul véte-

lének megakadályozását nem javasolták a konferencián.

Kiszivárgott hírek szerint *Justh* a tanácskozást megnyitása után felszólította a jelen voltakat, adják elő véleményüket a hétfőre várható eseményekkel szemben. *Polónyi* aggályainak adott kifejezést. *Váczsonyi* a törvényesség szempontjából vitathatónak tartja a hétfői ülés egybehívását.

Bánffy azonban törvényesnek mondotta. Ugyanezt az álláspontot osztotta *Tisza* is. *Andrássy* rámutatott fölszólalásában arra a körülményre, hogy az egybegyűltek pártjuktól kötelező hivatalos nyilatkozattételre nem kaptak fölhatalmazást. Az értekezlet vasárnapra halasztását indítványozta. Ami aztán határozatban is ment.

A vezérbizottság.

Tegnap délután 5 órakor a vezérbizottság is ülésezett és a föloszlatás kérdésében elhatározta, hogy a föloszlatás és alkotmányellenes kormányzat ellen tiltakozik ugyan, de oda fog hatni, hogy a szövetkezett ellenzék a föloszlató királyi kéziratot vegye tudomásul.

A hétfői ülés.

A képviselőház hétfői ülését már plakátok hirdetik. A napirend sablonszerű két pontot tüntet föl. Első az országgyűlést egybehívó királyi kézirat felolvasása. A második és utolsó a következő ülés időpontjának és napirendjének megállapítása?!

A főrendiház szintén hétfőn délelőtt 10 órára hívja össze tagjait a kegyelmes királyi kézirat kihirdetésére.

A hazafias főrendek egyébként tegnap a Nemzeti Kaszinóban *Hadi-Barkóczy* Endre vezetése alatt tanácskoztak a képviselők tiltakozásának s óvásának támogatására nézve.

Nyíry szerepe.

Mit tesz hát a királyi biztos? Olyan kérdés, amelyet sok oldalról hall most az ember.

Grgulj Tosa arczán a redők szaporodtak. Szótalan lett apa és fiu.

Eljött az aratás. A jég által levert kalász nem hozta meg azt sem, amit elvetettek.

Oda voltak Grgulj Tósa tervei.

A kajisár pedig nem vár. Ha letelik a határidő, nem tartja vissza semmi a pörtől.

Grgulj Tósa megöregedett. Izmos válla a gond terhe alatt összegörnyedt, arczán a bu mély redőket vésett.

A kajisár pedig egyre sürgette a pénzt.

— Miből? ha nincs. Könyörgött Tósa.

— Lehet pénzt kapni, felelt a kajisár.

De Tósa nem tudott szerezni.

— Apám, — szólt egy este Száva, — én elintézek mindent. Megmenekülünk a pörtől . . .

Száva másnap visszaadta a szeferint a kajicsárnak s az arát követelte vissza. A négy befizetett részletnek csak a fele került vissza, a többbit levonta a zsidó használat fejében.

Száva átadta a pénzt apjának:

— A szeferint visszaadtam.

Az öreg csak a fejével intette, hogy jól van.

Milicza ezóta gyűlölte Szávát. A két testvér nem szólt egymáshoz . . .

II.

Egy éve volt már, hogy Milicza nem beszélt Szávával.

Milicza nem tudott feledni, bosszu élt szívében . . .

Száva házasodni akart.

Az öreg Tósa ajkán megjelent a rég nem látott mosoly.

Készültek nagyon a lakodalomra. Az öreg

Lenka is dolgozott, csak Milicza nem nyult soha a dologhoz . . .

. . . Sötét, holdvilág nélküli ég volt . . .

Csendes volt minden a házban, csak Milicza nem tudta szemét álomra lehajtani.

Éjtél lehetett.

Milicza felöltözött.

Kint süvített a szél, sodorta a fáknak ber vadó lombjait.

Becsapódott zajjal a pitvar ajtaja, hogy belépett rajta Milicza.

Tósa felébredt rá. Hallotta a szelet süvíteni, ennek tulajdonította és befordult, hogy tovább aludjon.

Milicza pedig dacolt a szél szembe-fúvó erejével, bátran haladt az ismerős ösvényen.

Rémítő csend mindenfelé, félelmetes sötét, csak a szél süvöltött. Távol világosság kezdett derengeni, lobogó tűz világa.

Mind közelebb és közelebb ért Milicza a fényhez és a sötéthez szokott szemei észrevették a cigány cserga* alakját. Majd a szél is vissz felé egyhangú énekhangokat: méla daltamot . . .

. . . Cserga moja csergieze . . .

. . . Od tanana platna . . .

. . . Tisai moja kutycza . . .

. . . Szrbrna i zlatna . . .

Kunyhóm, én kis kunyhócskám

Régi kopott vásznam,

Ezüstös és aranyos

Kedves kicsi házam . . .)

* Cserga= sátor, kunhó.

De maga Nyiry sem tudna rá megfelelni. Ugy látszik, ő maga is fázik csufos vállalkozásától, amelyet amennyire lehet, tisztos távolból óhajtana mégis betölteni.

Kormánykörökben elterjedt hírek szerint Nyiry sem *Justh*, sem *Csáky* elnöktől nem kíván biztosítékot a fölölösztetés után történőkre nézve. Ez a híresztelés nyilván ad captandam benevolentiam hangzik el. Hogy mutassa, mennyire gavallér a — biztos ur. Megbizik az ellenzék loyálisában.

A nevezett körök azt is kétségbe vonják, hogy a királyi biztos élőszoval avatkozik be a dolgok menetébe. Ezt csak abban a legvégső esetben teszi meg, ha a Ház a fölölösztetés kézirat fölött hosszabb vitát indítana, vagy, ha nem akarna szétmenni, pláne, ha kedden újabb ülést tartana. Kolportálnak ezekkel a fecsegésekkel szemben egy olyan állítólagos nyilatkozatot is, amely, mint beszélük, a Ház elnökétől származnék.

Justh és a királyi biztos.

A precedensek szerint a házfölösztetés úgy történne, hogy a királyi biztos magához hivatná az országgyűlés mindkét Házának elnökét és átadná nekik a legfelsőbb királyi kéziratot.

Justh Gyula erre vonatkozólag hír szerint a következőket jelentette ki:

— Ha engem a királyi biztos magához hivat, én bizony nem megyek hozzá. Mindaddig, amíg a képviselőház együtt van, az elnöke csak a rendes uton érintkezhetik a hatóságokkal. Ennélfogva még legfelsőbb táviratot sem fogadhatok el a királyi biztostól. Ilyet nekem átadni csak a miniszterelnöknek, vagy valamelyik miniszternek van joga.

Bécsi hang a helyzetről.

A bécsi *Zeit* tegnapi reggeli számában a kormány terveiről ezeket az információkat közli:

Fejérváry Géza báró legutolsó audienciáján minden irányban teljesen szabad kezet kapott a rend helyreállítására. Eddig a kormány a törvényes alap megtartására ügyelt, a jövőben azonban főfigyelmét arra fogja fordítani, hogy olyan intézkedéseket tegyen, amelyek megakadályozhassák, hogy bárki, akár a vezérbizottság tagjai is, a fennálló rend ellen izgatassanak. Ennél fogva az országgyűlés fölölösztetése után a kormány első teendője a vezérbizottság fölölösztetése lesz. Szükséges lesz a sajtószabadság és a gyülekezési szabadság megszorítása is az ország érdekében. Be fogják tiltani a *fiumei értekezlet* megtartását is, amint hogy általában csak olyan gyűléseket fognak engedélyezni, amelyek az állami rend, a béke, a fennálló rendszer és a dinasztia ellen nem történik izgatás. Az országgyűlés fölölösztetésének terve minden részletében ki van már dolgozva. A kormánynak lesz gondja rá, hogy a fölölösztetés kézirat fölölösztetése után pillanatig sem maradjon együtt a képviselőház, amit kormány annál könnyebben megtehet, mert a fölölösztetés pillanatában a képviselők immunitása megszűnik.

Az ország nyugodt.

Ezt is bécsi hang mondja. A N. Fr. Pr. hasábjain, ahol nem kisebb dolog olvasható, mint az, hogy Magyarország teljesen nyugodt. Ami, mondja a jeles organum, azt mutatja, hogy a nemzet közvéleménye nincsen a vezérbizottság, nincsen a koalíció mellett! Azt is mondja továbbá ez a bécsi csudahang, hogy a kormány még mindig nem hagyja el a törvényesség útját. Amit annál könnyebben megtehet, miután még ötvenkét napja van az új választások elrendelésére.

Megint Bánffy.

Ugyancsak a N. Fr. Pr. közli Bánffy sokat emlegetett memorandumának állítólagos tartalmát.

Elfogadja a kilenczes bizottság katonai programját. Híve az általános választói jognak, de nemzetiségi korlátozásokkal. Követeli az önálló vámterületet, de csak 1917-el kezdődőleg. Követeli a közoktatás megmagyarosítását. Beleegyezik végül a házszabályok szigorításába.

A polgármester lemondása.

Márkus József főpolgármester fölmentése tegnap érkezett meg a kormánytól. A fölmentést a hivatalos lap vasárnapi száma közli. A főpolgármester a ma délután tartandó rendkívüli közgyűlésen bucsuzik a fővárostól, amikor legnagyobb valószínűség szerint bejelenti azt is, hogy Halmos polgármester ugyancsak beadta nyugdíjaztatása iránt kérelmét.

Rendőrállam.

Hír szerint a hivatalos lap vasárnapi száma hozza Rudnay kinevezését a főváros királyi biztosává. Kovács főispán fölmentésével kapcsolatosan emlegetik, hogy nemcsak Budapest, hanem Debreczen, Abauj, Kassa és Zemplén is királyi biztost kapnak a nyakuk közé.

A rendőrkapitányság egyébként, mint egy kisebb esti lap írja, ma délután 2 órára berendelte az összes központi tisztviselőket tanácskozásra. A tanácskozás tárgya az volt a nevezet forrás szerint, hogy megbízható tisztviselők álljanak a végrehajtó hatalom szolgálatára vidéken. Kivált Boda Dezső biztatgatta a tisztviselőket, hogy vállalkozzanak, nem fogják megbánni. Jövőjüket is garantálják. A tisztviselők uyomban férfias határozottsággal, hazafias hangon kijelentették, hogy rájuk e tekintetben ne számítsanak.

Változás a kabinetben?

Ujra hire jár, hogy Kristóffy megy. Helyét ideiglenesen Fejérváry veszi át, aki úgy látszik minden tárczához egyformán ért. A pénzügyi tárczát Münnich Aurél kapná.

Rikácsoló hang volt: a Baba Stanka hangja.

Ott ült sátrában, egyedül, nem félve semmitől és senkitől, nem félve semmit.

Tűz mellett ült. Föl sem nézett.

Milicza reszketett; idáig nem félt eljönni, de most a foga is vaczogott.

Baba Stanka végre megszólalt:

— Mi hozott erre ily késő éjszakán?

Rikácsoló hangjától még jobban megijedt Milicza, de már nem birt elszaladni.

— Tanácsodat kérem, — suttogta végre Milicza.

Baba Stanka megfordult. Vigyorgó arccal nézte végig a leányt. Undok arca a tüztől megvilágítva halálra rémitette Miliczát. Stanka csak nézte. Rongyos ruhája alól elő-előtűnt ránkös barna bőre. Arca sötét volt, kaján ördögi mosollyal.

— Szólj mi kell? Tán béka ir? Vagy étvágy ellen kigyófarka? Gyiktojás? Vagy tán varangy béka-czomb? Vagy csináljak Újholdkori réti fűből izasztót? Altató kell?

— Az kell! Altatót adj! Soha többé ne virradjon arra hajnal, kinek szántam.

— Ah! Nem tud aludni valaki? Elaltatjuk! Ugy-e lányom? Ugy bizony. Mit adsz ezért?

— Szólj mi kell?

— Kevés lehet, ha így kezded. Mondd inkább, hogy ezt, vagy azt adsz.

— Pénz kell? Szép csillogó uj arany?

— Az az lelkem! Gyöngyvirágom. Egy-két dukát épp megjárja!

Baba Stanka elfordult Miliczától. Kis bográcba vizet forralt. Száraz fűvet és egy bőrcsakából sárga port hintett belé.

— Szólj leányom, kinek viszed?

Milicza összerezett. De bátorságot intve reszkető szívébe, készen állott egy hazugsággal. — Szeretöm volt, elhagyott. Nem kell csókos ajkam, nem kell ölelő két karom a csalfának.

Nem fájt nagyon ez, de mikor más szeretőt tartott, kész volt bosszútervem.

— Hahaha! . . . Látod, engem is mivé tett egy lator . . . Hahaha! . . . Neki adtam testem, lelkem s eldobott . . . Hah! . . . Mily jól esett szívemnek, amikor megitta mérgemet, . . . Megittal . . . De azóta nem lett szomszjas . . . de én! . . .

És pálinkás butykosából jól huzott egy kortyot, abba hagyva örvöngő beszédét.

— Itt van az altató, — szólt egy üvegcsébe töltve a felforrított mérget.

Milicza elrejtette keblében és két dukátot dobva Stanka elé, elsietett . . .

. . . A szél üvöltött tovább, Baba Stanka rikácsoló hangját messze hordva:

. . . Tiszi moja kutyicza . . .

Sztrbrna i zlatna . . .

III.

Diszes esküvő volt.

Délután került haza a szomszédfaluból, hosszú kocsisorral az új pár. A gájdás* fujta szünet nélkül, kecskebőr dudáját. Pufók arczáról folyt az izadtság.

A csarsiján** megállanak, eljárák a Kólót*** Az új pár is tánczol . . .

* Gájdás = dudás.

** Csarsiján = piac.

*** Kóló = szerb nemzeti tánc.

Othton a tamburások fogadják az új párt. A kapuba rizset szórnak az új pár felé. Az a babona, hogy ahány rizsszem marad, a férfi kalapján, annyi gyermekkel áldja meg az Ur Isten.

Száva mosolyogva nézi meg kalapját: nincs rajta egy szem sem.

Öreg este lett már.

Milicza egy pohár borral megy a bátyja elé.

— Száva! Ugy illik, hogy ezen a nap kibéküljünk. Igyál az egészségemre!

— Isten áldjon meg hugom. S a poharat fenéig kiürítette.

Holtan esett össze.

Hüs szellő fujdogált, a fák lombja rezgett.

Milicza összerezelve folytatta útját a Cserga felé. Gyorsítani kezdte lépteit, de hiába!

Azok a fák, mind azt hangoztatták: Gyilkos! Gyilkos! . . .

Futni kezdett. Szeme kidülledt, keble lázasan pihegett.

— Ki az? rikácsolt Baba Stanka. Milicza betoppant.

— Hát téged mi hoz erre? . . . Alszik talán? . . .

— Ott . . . ott fönt lehet . . . ivott . . .

Olyan jól esett neki . . . alszik . . .

Baba Stanka pedig mindenütt utána. Hiába kiabált neki, nem hallotta meg; az ingoványban lelte halálát Milicza . . .

Baba Stanka mesélte sokszor, hogy holdvilágos nyári éjjel feljön Milicza és sir, zokog . . .

Nincs ott semmi! Milicza rég alszik jobb hazában, csak a szél üvölt, csak az orkán bömböl . . .

Lapzárta.

Hétfőre a tegnapi minisztertanács csinyt tervezett. Először az egybehívó királyi kézirat fölolvását tüzték ki. Ezután nyomban Fejérváry egy átirata kerül fölolvásra, amely jelezni fogja, hogy újabb királyi kéziratot olvassa fel a kupolateremben a királyi biztos. A két ház egyszerre ülésezik, ezt az átiratot is egyidőben olvasnak föl.

Egyszerre vonulnának be a kupolaterembe, ott aztán amolyan trónbeszéd színezete lenne a kéziratnak, amely ellen nem lehetne óvást emelni. Az ellenzék azonban máris neszét vette a dolognak s nem fog ehhez a kisdéd játékhoz asszisztálni,

Fölmentés és kitüntetés.

Tegnapi számunkban jeleztük már, hogy a király Kovács Gusztáv Hajdúvármegye és Debreczen szabad királyi város főispánját állásától saját kérelmére fölmentette. A fölmentést most publikálja a hivatalos lap.

Kovács Gusztáv lemondásának előzménye az, hogy Boda Dezső főkapitányhelyettes közölte a kormányval, hogy Kovács Gusztáv megrokkant tekintélyvel Debreczenbe vissza nem térhet. A volt főispán állapota különben már annyira javult, hogy nemsokára elhagyhatja szobáját.

Ugyancsak a hivatalos lap legutóbbi száma a napokban előléptetett volt debreczeni kormánybiztosnak újabb kitüntetését közli. Boda Dezső rendőrtanácsosnak a király a főkapitányi helyettesi címet és jelleget adományozta.

NAPROL-NAPRA.

Idejében.

Az egyszer tény, hogy a kinosan huzódó, vajudó válság a magyar társadalmi viszonyokat még százszor jobban elrontja. Általános a panasza, hogy a tekintély kultusza sajnálatosan megcsappant. És sajátságos, ezt éppen azok panaszozzák legnagyobb hangon, akiknek legkevesebb okuk, legkevesebb jussok van rá. Hiszen maguk alatt vágják el a fát azok, akik ma névleges birtokosai a hatalomnak, amelyet a tekintély sárbadöntésével az abszolutizmus medrébe tereltek. De hagyjuk ezt most, hiszen ebben a rovatban bőven foglalkoztunk már vele.

Vannak azonban a tekintély pangásának a szociális világban veszedelmes következményei. A nép soraiban lábra kap a szerencsétlen gondolat, hogy a felsőbbség uralma maholnap lejár, megszűnik. Olyan világ lesz most már, amelyben elmúlik a törvényes rend, amelyben nem parancsol senki. Nagyon természetes, hogy ez a ferde fölfogás, ez a fonák okoskodás csak ott pusztíthat, csak ott tenyészhetik, ahol a népet keresztényszociális szellemben nem oktatja, nem gondozza, nem őrzi, nem ellenőrzi, nem vezeti senki.

Ott, ahol a nép nem csak szegény, de *lelkiszegény* is. Ott, ahol az ilyen népet kikezdi a szociáldemokrácia és egyenesen anarchizmusra bujtogatja. Ott, ahol a szegény és korlátolt nép a maga vallásából alig ismer mást, mint a hitközségi adót. (Hála Isten, ez nem nekünk pápistáknak szól.)

Ott, ahol a keresztény intelligencia ügyet

sem vet a falura, a szegény bundaszagu parasztra, a napszámosokra, cselédségre, mezei munkásokra, a pásztorokra. Ott, ahol az irmitolvasni tudók krajczáros ujságjával nem törődik senki. Ott, ahol a vezetőkörök képviselőinek derogál néha napján a szegényes viskókba is ellátogatni.

A tekintély pang, a gazdasági helyzet is. Ha már most a népben lelkivilág, lélekerő nincs, csoda-e, ha az uralkodó ravaros állapotok valósággal elveszik az eszét, hogy törjön-zuzzon, romboljon, pusztítson és ne dolgozzék és urizáljon már egyszer ő is. Az ilyen nyomoruságos anyagi viszonyok közt tengődő, lelkivakságban sinylődő néppel éppen erre mifelénk van temérdek baj. Főként a románlakta vidékeken. Ezek a vörös lobogó anarchiájának melegágyai. Majd nem azt mondjuk, nem is csoda. Ez a nép, ezek a falvak száználmasan elhanyagolt állapotban élnek. Jól megírja ezt egy-két derék *görögkatholikus pap* munkatársunk, akik látják a mizériákat és orvoslásukon fáradoznak. Mindentütt így kellene.

Idejében kell fölvenni a veszedelem ellen, eső után késő a köpönyeg. A lamentálás mit sem ér, ha a baj már megvan. Addig kell vergődni, iparkodni, amíg elejét vehetjük az anarchiának, a szociális forradalomnak a nép soraiban. Időznünk kell a nép között, föl kell világosítanunk, segítségére kell sietnünk anyagi mizériái közt, katolikus egyesületekbe kell tömörítenünk s el kell látnunk *jó olvasmányokkal*.

Most alakul a *népszövetség*. Lassan alakul. De meg kell és meg is fog alakulni. Am ebben a mi működési területünknek is részt kell venni.

Ne várjuk mindig a sült galambot és a sült gesztenyét. Itt van az Uj Lap ügye. Dicsérettel kell megemlékeznünk a részvényjegyzések körül Nagyvárad papságáról. A világi katolikusok azonban, jaj de gyéren jelentkeznek! Hát nekik talán nem áll érdekükben a keresztény társadalmi akció? Majd akkor látják be fontosságát, amikor már késő lesz. És hol maradnak a periferiák? Hol marad az egyházmegye külső területe? *Prohászka* püspök legujabban megint *800 koronát* jegyzett egy újabb iven, amelyet most püspöki székvárosában köröznek.

Dunántul most bujtogatják megint a mezei munkásokat aratósztrájkra. Es a földesurak mit tesznek? Talán kutyába sem veszik a mozgalmat. Dehogy. Szervezkednek ők is. Nem a nép ellen, hanem a népamítók ellen.

Hogy pedig a népcsalókkal hogyan kell elbánni, arra itt irnak példát a legubbi napok történetéből.

A fejérmegyei Sárszentmihályba harmadmagával készült agitálni egy odaváló származású, világotjáró vörös. Be is jelentette érkezését előre szülőfalujának. A nagy eseménynek híre is ment a faluban. Ugyannyira, hogy *Zichy Ráfáel* gróf sárszentmihályi, sőt még *Széchenyi Viktor* gróf a sárpentelei földesur is megtudták. Ők, meg az intelligencia összehívták, kioktatták a népet a gazdakörben. Mire aztán másnap a három elvtárs megérkezett, egyszerűen kiebrudalták őket.

Igy kell a felhők elé harangozni. Addig üssük a vasat, amíg tüzes, amíg hajlik. Addig mentjük a népet, amíg idején, amíg menthető. Késő bánat, eb gondolat. Régi mondás, goromba is, de mindenesetre igaz. (h.)

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Február 18. Kath. liceumi matiné a főgimnáziumban d. e. 11 órákor.

Márczius 8. Kath. liceum böjti estélye a főgimnáziumban este 6 órákor.

Márczius 22. Kath. liceum böjti estélye a főgimnáziumban este 6 órákor.

Április 5. Kath. liceum böjti estélye a főgimnáziumban este 6 órákor.

Május 5. Kath. liceum estélye a főgimnáziumban este 6 órákor.

Junius 27. Szent László ünnepély.

Tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket **hogy úgy hátralékban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket mielőbb beküldeni sziveskedjenek**, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

A fumei sztrájk.

A magyar-horvát hajóstársaság, az ugynevezett Ungaro-Croata fűtőinek bérmozgalmából általános hajósztrájk ütött ki Fiumében, amelyről a következőket jelentik:

Tegnap reggel kiütt az általános sztrájk. A sztrájkolók énekelve járták be az utcákat az üzleteket bezárták; az utcákon nagy forrongás volt, mindentelé óriási néptömegek voltak áthatók. Kocsit sehol sem lehetett látni, a fuvarosok és bérkocsisok is sztrájkolnak. 11 óra óta a villamosok sem közlekednek. A magyar-horvát hajóstársaság igazgatósága tegnap délelőtt ülést tartott, elhatározták, hogy a fűtőmatrózok követeléseit teljesítik, kik értesülvén erről, azonnal munkába akartak állani, de a torpedógyári fűtők ebben őket megakadályozták, hogy tartsanak ki velük, míg ezek követeléseiket is teljesítik. A hajómunkások sztrájkja tehát tart.

A rendőrség tehetetlen a sztrájkolókkal szemben. A pólai, károlyvárosi, lailachi katonaságot is készenlétben tartják; külön vonatokat állanak készen, hogy bármely pillanatban Fiumébe lehessen szállítani a katonaságot. 8000 munkás kivonult a kikötőbe, hogy megakadályozza a postahajó elindulását.

Tegnap délután a petróleumfinomító gyár előtt a sztrájkoló tömeg inzultálta a katonaságot és a rendőrséget. A fegyveres erő sortüzet adott, mire óriási pánik támadt a tömegben. Egy ember meghalt, tizenhatan pedig súlyosan megsebesültek. A rendőrkapitányhelyettes is súlyos sérüléseket szenvedett a fején.

* **Személyi hír.** *Miskolczy* Ferencz dr biharvármegye alispánja tegnap Budapestről, hova a miniszter meghívására utazott, hazaérkezett és átvette a megye vezetését.

* **Uj kanonokok.** Vallás és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére *Helcs* Jánost, a nagyszombati érseki főgimnázium tanárát dr *Kereszty* Viktor címzetes udvari káplánt és az esztergomi papnevelő intézet tanárát, végre báró *Jessenák* Gábor párkányi plébánost, a király a pozsonyi székes káptalan kanonokjává nevezte ki.

* **A városi tisztviselők drágasági pótléka.** A városi tisztviselők, különösen a kisebb javadalmazásuk csak várják, hogy mikor lesz már valami a fizetésrendezésből. A szükség azonban mindjobban előtérbe lépett s a kényszer hatása alatt s kisebb javadalmazás

zásu városi tisztviselők mozgalmát indították a drágasági pótlék iránt. Azt kérik, hogy a 2000 koronáig terjedő fizetések után ne az eddigi 10 százalék, hanem a törzsfizetés 15 százalékát adja ki részükre a város törvényhatósága. Eddig ugyanis az összes tisztviselők a fizetésük 10 százalékát kapták, amely igazságtalan volt, mert amíg a magas fizetésűek tekintélyes összeget kaptak, addig a segélyre legjobban rászorult szegényemberek alig kaptak pár forintot. Mint halljuk, a mintegy 150 aláírással ellátott kérvényt ma, szombaton reggel nyújtják át a polgármesternek, akinek pártfogását külön is kikérik. Az igazságos kérelmet a törvényhatóság bizonyára teljesíteni fogja, annál is inkább, mert 50,000 korona felezet már be is van iktatva e célra a folyó évi költségvetésbe.

* **Szünetel a villamos áram.** A villamos telepről nyert értesülünk szerint, vasárnap délelőtt 10 órától délután fél 2 óráig a villamos áramszolgáltatás szünetelni fog. A szünetelésre kapcsolótábla bővítési munkálatok szolgáltatóknak okot.

* **Egy felebbezés visszavonása.** A lunkai jegyzőválasztást Györi István segédjegyző az elmúlt hónapban felebbezte. Tegnap kérelem érkezett a felebbezőtől, melyben a beadott indokok semmibe vételét és a közgyűlési tárgysorozatból leendő törlését kéri. Érdekes, hogy a felebbező precíz adatokat hozott fel felebbezésének benyújtásakor, melyek alapján a jegyzőválasztás esetleg megsemmisített volna. Es most minden megokolás nélkül beadványát visszavonja, pedig ha akkor a választás a közügyekre veszélyes volt, úgy bizonyára most sem vált az kedvezővé.

* **Géczy Lajos a líráról.** Érdekesítő rendkívül változatos műsor és felolvasás lesz holnap a Katholikus Kör rendes liczeumi előadásainak sorában. *Géczy Lajos, a zenének ez a kiváló művelője fogja a magyar lírát bemutatni, úgy, amint a dal a nép lelkében fakad.* Előadása nem lesz száraz felsorolás, vagy adatgyűjtemény, hanem a népléleknek valóságos megelevenítése a dalban. Az érdekes előadást dalmutatványok is fogják élénkíteni, részben Géczy saját szerzeményeiből, melyeket városunk elsőrangú énekesnői, énekesei és zenészei adnak elő. Az előadás pontban 11-kor kezdődik a főgimnázium disztermében, miért is a közönséget ezuton hívja fel a rendezőség, sziveskedjék helyét még 11 előtt elfoglalni.

Az ünnepély műsora a következő:

I. *Ábránd*, szerzette Resch Mihály. Hegedűn játsza Eisele Sándor és rongorán Resch Mihály.

II. *A líra tündérorrsága.* Értekezés. Irta és felolvassa Géczy Lajos.

Felolvasás közben elő fog adatni:

1. Kuruczdal: *«Tárogatóm búsz hazámon végig sir»* . . . Irta és megzenésítette Géczy Lajos, éneklő Lobermayer Gyula.

2. *Kurucznotha.* Zenéjét írta Beleznay Antal, éneklő Lobermayer Gyula és »Büszke Turul« megzenésítette László Kálmán dr.

3. *Virágének.* Irta: Endrődi Sándor. Megzenésítette Géczy Lajos, duettben éneklő özv. Tucsek Ferenczné és Csipkés Sándorné.

4. Népdalok: *«A nefelejtés és a csapodár.»* Szövegét és zenéjét írta Géczy Lajos, éneklő Lehoczky József.

5. Népdal fuvola-szóval: *«Gyere babám.»* Szövegét és zenéjét írta Géczy Lajos, éneklő Lobermayer Gyula.

6. Duet: *«Köszöntlek édes, édes Váradom.»* Szövegét és zenéjét írta Géczy Lajos, éneklő özv. Tucsek Ferenczné és Csipkés Sándorné.

7. Népdalok. Petőfi Sándor két dal: *«Hortobágyi korcsmárosné angyalom . . .»* és *«Nem tudom mi lett ma engem . . .»* Zenéjét írta Géczy Lajos, éneklő Lobermayer Gyula. — A dalokat zongorán kíséri Resch Mihály.

* **Nem lehet a temetőbe jutni.** Akár-hogy lenézzük a kecskejáráson levő Kotyikletet, vagy Kutyaabagost, olyan állapotokat ott sem találunk, mint nálunk, a modern városban. Egyes utcákon járhatatlanok az utak a mérhetetlen sártól. A többek között a váradvenczei Vasut-utcán kellene néhányszor végigsétáltatni a városi mérnöki hivatal egész személyzetét, hogy élvezzenek. Ezen az utcán araszos sártenger fekszik, úgy, hogy az ottani ev. ref. temetőbe nem tudnak járni. A napokban is egy temetési menet kénytelen volt a nagy sár miatt a pályaudvar belterületén végigvonulni s a kerítékon keresztül bujkálva s a koporsót a kerítésen keresztül emelve, tudtak csak eljutni a temetőbe. Persze a mérnöki hivatalnak a nagy tervek mellett nem jut ideje az ilyen apróbb dolgokra.

* **Jutalom két tisztviselőnek.** Amíg a nagyváradi városi házi pénztárnál előfordult zavarok miatt tudvalevőleg hosszú ideig a főpénztárnoki teendőket *Jelinek Géza* könyvelő, a pénztári ellenőri teendőket pedig *Klemens Péter* számtiszt tárták el s ezáltal a város néhány ezer koronát megtakarított. A városi tanács teljesen méltányolja azon buzgó és pontos szolgálatot, amelyet a két tisztviselő teljesített s méltányossági szempontból egyenként 500—500 korona jutalom megszavazását javasolja *Jelinek Géza* és *Klemens Péter* részére.

* **Véglegesítés.** A vallás és közoktatásügyi miniszter *Simonyi Ernő* nagyváradi állami főreáliskolai ideiglenes minőségű rendes tanárt, *rendes tanári minőségében végleg meg erősítette.*

* **A belényesi kórház bővítése.** Február 12-én tartotta meg választmányi ülését a belényesi kórházi választmány. Az ülésen a kórházi főorvos előterjesztést tett, mely a kórház kibővítését hozta javaslatba. A választmány elfogadta a javaslatot, mivel a kórház betegeinek száma valósággal megkétszereződött és így a kórház jelenlegi helyisége kicsi, melyen a javaslat szerint a folyosónak szobává leendő átalakításával lehet segíteni. A választmány határozatát beterveztették a megyéhez és kéri annak jóváhagyását, illetve átalakítás által felmerülő 8194 korona megszavazását. Belényes valósággal központja oly környéknek, mely a forgalom nehézségei miatt huzamosabb gyógykezeléseket nélkülözni volna kénytelen, ha a kórházban nem találnának helyet a betegek. Közegészségi szempontból a megye bizonyára jóvá fogja hagyni a javaslatot.

* **A Réti Népkör közgyűlése.** A Réti Népkör a f. hó 18-án azaz vasárnap délután 3 órakor tartja meg rendes évi közgyűlését. Tekintettel azon körülményre, hogy a közgyűlés már másodízben lett összehívva, a megjelent tagok számára való tekintet nélkül határozatképes leendő.

* **Lefoglalt ujság.** A nagyváradi kir. ügyészség vizsgálóbírája rendeletére tegnap délelőtt a rendőrség elkobozta a *Nagyváradi Friss Ujság* összes tegnapi számait. Az elkobozás az ujság vezető cikke következtében, ennek királyt sértő szövege miatt történt. A lap nyomdájában, szerkesztőségében, korcsmákban, kávéházakban teljesített eme elkobozást Zilahy Antal és Kemény Ignác foganasították. A »Friss Ujság« az említett vezércikket az Aradon megjelenő »Függetlenség« csütörtöki számából vette át, miért is a kir. ügyészség,

ennek a lapnak a lefoglalása iránt is intézkedett.

* **A beéli vadászterület bérbeadása.** A beéli vadász területet a község bérbe adta. A haszonbéri szerződést tegnap terjesztették be az alispánhoz jóváhagyás végett. A vadászterületet a latinszertartású püspökségi uradalom vette bérbe évi 150 koronáért. A szerződés 1905. augusztus 1-től 1911. június 31-ig szól, mely idő alatt a terület megrongálásáért a bérlő felelős.

* **Jótekonyság.** A Gazdasági Iparbank részvénytársaság az elmúlt évi nyereségből a Népművelési egyesületnek 50 koronát, a jegyzők nyugdíj alapjára pedig 40 koronát adományozott.

* **Elfogott tolvajbanda.** A nagyváradi rendőrség csütörtökön egy újabb besurranó tolvajbandát tett ártalmatlanná. A banda tagjai: Farkas Mihály, Lovász Márton, József, Berger János és Kohn Matyi, — kik közül Farkas és Berger többször büntetettek. Az elmúlt hetekben, összesen 5 helyen operáltak, mindenütt, mint a Turul cipőgyár küldöttjei és megrendelés gyűjtői. Február 3-án Palatinus honvédszázados Apácza u. 10 sz. a lakását álkulcsal felnyitva, egy ébresztő órát, kést és egyéb apróságokat; 6-án báró Durnheis huszárfőhadnagy lakása előszobájából egy nála levő tisztvendégének köpenye zsebéből 1 tárczát 250 korona pénzzel; ugyanez időben Kőfaragó-utcán lakó Kollányi Boldizsárné záros folyosójáról 1 drb. értékes női fekete kabátot, majd pedig ugyancsak a kőfaragó-utcai egyik házból egy kékes színű felöltőt, Kálvária-utcán egy két tornyos új épületből a folyosóról két fekete kalapot. A fent említett 250 koronát a fő-utcai Kecskeméti-féle vendéglőben és a nyilvános házakban verték el. Dienes és Vass rendőrellenőrök fogták el az egész társaságot. Lezártattak.

x Van szerencsém a n. é. közönség tudomására hozni, hogy előre haladott idény folytán a még mindig *dus választékban* meglévő *valódi angol és scot teli divatszövegeimet mélyen leszállított árban bocsátom áruba.* Kivánatra azon előnyt is nyújtom, hogy t. vevőimnek a bevásárolt anyagot *saját szabászi termemben a legdivatosabb fazonokban és remek kivitelben* nagyon jutányosan feldolgoztatom. Már egy próbavásárlás útján is meggyőződhetik bárki, mily figyelmesen és előnyösen lesz nálam kiszolgálva. Kiváló tisztelettel: *Tessler Simon*, posztó nagykereskedő Zöldfa-utca 33.

MULATSÁG.

Farsangi naptár.

Febr. 17. Mucsai vásár: tiszti estély a Kereskedelmi Csarnokban.

Február 18: Czukrárszok bálja.

Február 24. Az élesdi állami tisztviselők táncestélye.

Február 24. Az ipar fejlesztő és pártoló egyesület bálja.

Febr. 24. A kiskereskedők tánc-estélye.

* **Mucsai vásár.** Akárki eszelte ki, a mai tiszti estély ötlete a legsikerültebbek egyike. A kedélyesség, a jókedv fog bevonulni a Kereskedelmi Csarnok falai közé s a közönség igazi fesztelen farsangi hangulatban fog szórakozni.

A mulatság pontban 8 órakor kezdődik s ez okból kéri a rendezőség a közönséget, hogy ekkorra összegyülekezni sziveskedjék. Kilencz-kor a felállított vásári bandák csimdrattája nyitja meg a mucsai vásárt, melynek központja a czirkuszi előadás lesz a következő műsorral:

1. Bohócok és erőművészek tréfás tornászata.

2. Ló idomítás.
3. Bébé táncz.
4. Két bohóc mint műlövő.
5. Bikaviadal.
6. Bohóc tojás táncz.
7. Három bohóc automata játéka.
8. 2 medve, 1 disznó tréfás tánca.
9. Néger táncz.
10. Kakas viadal 2 eleven kakással.
11. Mű birkózás.
12. Hármass bohóc játék.
13. Cake walk.
14. Viasz figura (zene humoreszk.)

Lesznek azonfelül egyéb sátrak, ahol népviseletben árusítanak városi cikkeket. A vendégek egy része szintén népviseletben jelenik meg, a többiek pedig úgy, mint ahogy az ember vásárra megy: egyszerű nyári ruhában. Felvonul egy városi színművészársaság is s előadnak egy nyolczszemélyes tragédiát, amely mind a 8 szereplő gyászos kimulásával végződik.

Éjféltájt véget ér a vásári tréfa. Széthordják a sátrakat, miközben a közönség vacsorához ül. Vacsora után táncz, míg csak a jókedv tart. Akkor pedig előre meg sem lehet mondani, mikor lesz a mulatságnak vége.

Kiskereskedők estélye. A kiskereskedők az idén is, mint már említettük, fényes sikerűnek ígérkező estélyt fognak rendezni. Az estélyen részt fog venni egyik énekszámában R. Réthy Laura operaénekesnő is, ki most az ország nagyobb városaiban hangversenyez. A meghívók már ki lettek bocsájtva, azért ez uton kéri fel a rendezőség azokat, kik még nem kaptak meghívót, hogy igényüket jelentsék be a rendezésnél (Füchsl-palota, I. emelet).

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Szombat: Bob herczeg C.
Vasárnap: Kondorosi szép csaplárné.

Bob herczeg. Általános érdeklődés várja a népszerű »Bob herczeg« mai felevenítését. Az előadásnak két érdekessége van. Az első Gerlaci Hermin fellépése, a ki nehéz betegségéből felépülve, ma játszik először, még pedig a czim szerepet. A másik Palásthy alakítása, először játssza Pomponiust Nagyváradon.

Vasárnap a színházban. Holnap két előadás lesz. Délután 3 órakor az ideai újdonságok között egyik leghatásosabb vigjáték, a bájos »Dorrit kisasszony« megy fél helyárak mellett. Este pedig bérletszünetben egy régi, kedves népszínművet újít fel a társulat, a Kondorosi szép csaplárnénét, a mi a Szigligeti színházban még nem is volt a műsoron. A népszínművet egészen új betanulás mellett a társulat elsőrendű tagjai mutatják be.

TÁVIRATOK.

Becsapott deputáció.

Budapest, febr. 16. (Saját tud. táv.) Székesudvarhelyről küldöttséget vezetnek a kormány elé. A szegény küldöttségi tagokat egyszerűen becsapták. Azzal hozták fel őket Budapestre, hogy erdőparcellázásban lesz részük.

A marokkói konferencia.

Budapest, febr. 16. (Saját tud. távirata.) Berlinből jelentik: Több helyről azt táviratoz-

zák, hogy Németország hajlandó Francia- és Spanyolországnak a marokkói rendőrség szervezését átengedni, ha viszont a mogadori kikötőben Németországra bzzák a rendőri hatalom gyakorlását.

A párisi körökben ezt a jelentést valószínűtlennek tartják, mert a berlini külügyi hivatal állhatatosan megczáfolta Németországnak ezen kikötőre vonatkozó szándékait.

NYILTTÉR.

BUTOR-IPARTELEP

Nagyvárad, Szent László-tér
RIMANÓCZY-HÁZ. Holdas templom melle tt.
Telefonszám az egész megyére 584.

Tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, hogy

butor

nagyraktáramban

modern szalon-, ebédlő-, háló- és fürdőberendezések, valamint mindenemű tükör, réz- és vasbutorok a lehető legszolidabb árszámítás mellett a leg szebb kivitelben szerezhetők be.

Saját műhelyemben

személyes felügyeletem mellett készülnek minden e szakmába vágó asztalos, kárpitos és díszítő stb. munkák, javítások a legjutányosabb árszámítás mellett

Tisztelettel

Büchler Márton.

TÖRT SZÁMOK

TANÍTÁSA ÉS TANULÁSA

középiskolába készülő
tanulók, kisiparosok
és kigazdák számára.

Irta: **RÁTKAY JÓZSEF.**

Kapható a

Szent László nyomdában.

Szilágyi Dezső-utca 5. sz.

Ára 20 fillér.

Vidékre 25 fillér előleges beküldése mellett bérmentesen küldetik meg.

Igazságszolgáltatás.

A képviselő gyilkosa. Szabadkáról jelentik: Ulrich Jánosnak Miloszaulyevics képviselő gyilkosának bűnpörében tegnap hozta meg

az esküdttörvény ítéletét. Az esküdtek Ulrichot szándékos emberölés büntetésében és Braun Henrik lapszerkesztő ellen elkövetett súlyos testi sértés vétségében mondották ki bűnösnek. Az esküdtek eme határozata alapján a bíróság a vádlottat 15 évi fegyházra ítélte.

REGÉNYCSARNOK.

Gyorgyejev Foma.

Irta: Gorkij Maxim

40.

— Azt mondja, hogy az erősnek meg bocsát az Isten, de a gyöngének nincs mentése.

— Ez is bölcsesség. Még a bolhák is tudják ezt.

Majakin megvető modora izgatta Fomát s miközben az öregot figyelte, így szólt:

— Nem szeteti önt.

— Engem senki sem szeret, öcsém — mondta Majakin büszkén. — Nincs is oka senkinek arra, hogy engem szeressen, nem vagyok én kisasszony . . . De tisztelnek . . . Tisztelni pedig csak azokat szokták, akiktől félnek . . .

Az öreg büszkén nézett Fomára.

— Pedig nagy erő van a beszédében — ismételte Foma. Panaszkodik . . . Azt mondta, hogy az igazi kereskedő-fajta már kihalt. Minden ember egyforma műveltségre tanítatik . . .

— Hát ez is rossz?

— Azt mondja.

— Tökfejű! — mondta Majakin megvetően.

— Miért? Hát ön jónak tartja? — kérdezte Foma kíváncsian.

— Azt senki sem tudja, hogy mi a jó, de látni lehet, hogy mi az okos . . . Ha azt látjuk, hogy a legkülönbébb embereket egy helyen összegyűjtik s egyforma nézeteket oltanak beléjük, el kell ismernünk, hogy ez okosan van így . . . Mert mi az ember az államban? Semmi más, mint egy közönséges téglá, s minden téglának egyformának kell lenni. Az olyan embereket, akik egyforma nagyok és egyforma sulyuk van, úgy fekteti az ember, ahogy akarja.

— De ki akarna téglá lenni?

— Ha te kemény anyagból vagy, nem lehet gyalulni rajtad. Nem lehet minden embernek letörülni az arcát . . . de ha kalapáccsal munkálják meg, arany lesz belőle . . . ha pedig tönkre verik ekközben a fejét, ki tehet arról? Bizonyosan gyöngye volt a feje.

— A munkáról is beszélt, hogy most csak a gép dolgozik s hogy az emberek el-lustulnak.

— Tudja Isten, mit akart evvel az öreg. Csodálom, hogy végighallgattad azt a sok ostobaságot s mégis ilyen jó étvágyad van.

— Hát az sem igaz, amit az öreg a gépről mondott?

— Hát persze, hogy nem igaz. A gép! A vén bolond gondolkodhatott volna róla, hogy mi az a gép, A gép yashból van, tehát nem kár érte. Az ember fölhuzza, s a gép rubelt csinál . . . egy szót sem szól, egyetlen egyet nyikkan . . . csak csinálja a rubelt. Az ember pedig nyugtalan és nyomorult . . . olykor nagyon nagyon nyomorult . . . Bög, siránkozik, panaszkodik és könyörög . . . részegeskedik. En legalább azt látom, hogy nagyon sok fölölleges van az emberben. A gépben pedig éppen annyi van, mint amennyire szükség van a munkánál. Ugy. Most felöltözöm s megyek

Fölállt s miközben végigment a szobán hallatszott papucsának csoszogása. Foma utána nézett s miközben összeránczolta a szemöldökét, így szólt:

— Az ördög tud eligazodni amit ezek beszélnek. Az egyik így, a másik úgy.

— A könyvekben is így van, — mondta Ljuba csöndesen.

Foma mosolygott. Ljuba is ránézett. Szomorúság és fáradtság látszott tekintetében.

— Még mindig olvasol? — kérdezte

Foma.

— Igen, — mondta Ljuba szomorúan.

— És még mindig sóvárogsz?

— Nyomorult vagyok... Egyedül vagyok... Nincs senkim akivel beszélhetnék.

— Rossz dolgod van...

Ljuba nem szólt, lehajtotta a fejét s a teásruha csipkéivel babrált.

— Férjhez kelene menned — mondta

Foma, aki érezte, hogy sajnálja.

— Hadd ezt — felelt Ljuba s összeránczolta a homlokát.

— Miért? Hisz végre is férjhez mégy?

— Igen — mondta a leány sóhajva, — én is azt hiszem, hogy meg fogom tenni...

mert meg kell tennem... S hogyan fogom megtenni? Ugy érzem, mintha köztem s emberek között valami nagy köd volna, köd az sűrű, nehéz köd.

— Az a könyvek miatt van — mondta

Foma.

— Várj! Már nem is értem, ami körülöttem történik... Semmi sem tetszik, minden idegen, minden másként történik, mint ahogy kellene... Érttem ezt, látom ezt s tudom azt is, hogy miért van így.

— Nem igaz — mormogott Foma.

Ezt a könyvek okozzák... Igen. Ambár olykor én is ilyenformát gondolok. Ez azért van, mert mindketten fiatalok vagyunk még, ostobák.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A talaj mésztartalma és a pillangósvirágok. A herefélék és hüvelyesek talajigényei közé sorolták eddig azt is, hogy azok

csak olyan talajon diszlenek, melyek legalább 0.4% szén-savas meszet tartalmaznak. Ujabb megfigyelések szerint azonban kevesebb szén-savas meszet (0.07%) tartalmazó talajokon is jól megterem egyik-másik a fenti növényekből pl. fehér, vörös korcshere.

A mésztrágyázás. A mésztrágyázás keresztülvitelére dr. Frank egy újabb és igen egyszerű eljárást ajánl, mely szerint a meszet nem kell előre megoltani, hanem közvetlenül a szántóföldre kihordjuk és ott erre alkalmas eszközzel elaprózzuk, szétszórjuk és alászántjuk. Ezen eljárás előnye, hogy olcsó, de nagy hátránya az, hogy ilyen módon nem tudjuk a mész egyenletes eloszlódását a talajban olyan módon elérni, a mint az kívánatos volna. Ez pedig olyan hátrány, hogy ez a mésztrágyázás sikeres keresztülvitelét esetleg kétségessé teheti.

Értéktőzsde.

Budapest, febr. 16.

Osztrák hitelrészvény	678.—
Magyar hitelrészvény	796.—
Leszámitoló bank	506.—
Rimamurányi	525.—
Osztrák-m. államvasuti részvény	670.—
Közuti vasut	594.—
Városi villamos vasut	327.50

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1906 febr. 16-án

Magyar aranyjárdék 4%	114.50
Magyar koronajárdék 4%	95.50
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	86.25
Magyar földtehermentsítési kötvény 4%	96.—
Horváth-szlavon földtehermentsítési kötvény	96.50
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön	218.—
Tisza-szab. és szegei sorsjegy-kölcsön	161.—
Osztrák járadék papirban	99.75
Osztrák járadék ezüstben	100.75
Osztrák korona járadék	118.—

Osztrák járadék aranyban	100.—
1860. oszt. államsorsjegyek	160.—
Osztrák-magyar bankrészvény	16.30
Magyar hitelbank részvény	793.—
Osztrák hitelbank intézeti részvény	672.25
Osztrák-magyar államvasuti részvény	673.—
20 frankos arany (Napolendor)	19.07
Német birodalmi márka	117.30
London vista	240.47
Páris vista	96.60
20 márkás arany	23.48

A szerkesztésért felelős.

Dr. VUCSKICS GYULA.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától

2668—1906 sz.

Hirdetmény.

Nagy-Várad város rendőrkapitányi hivatala mint I-ső foku iparhatóság ezenel közhírré teszi, hogy a Berger Lajos és társai által felállítani szándékolt kókusz-zsírgyártelep engedélyezése tárgyában folyó évi február hó 28-ik napjának délelőtti 11 órájára a Sáncz utca 11/153-155 számú házhoz helyszíni tárgyalást tűzött ki, amely körülményről az érdekeltek oly figyelmeztetéssel értesítetnek, hogy esetleges kifogásaikat a helyszíni tárgyalás alkalmával adják elő, mert későbbben teendő felszólamlások figyelembe vételni nem fognak.

Nagy-Várad 1906 évi február hó 14-én.

Gerő,

r. főkapitány.

1511.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Apácza-utca 3. szám

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat
jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfejek,

számlák, falragaszok,
báli meghívók,
tánczrendek, etiapok,
naptárak,
palaczkfeliratok,
névjegyek,

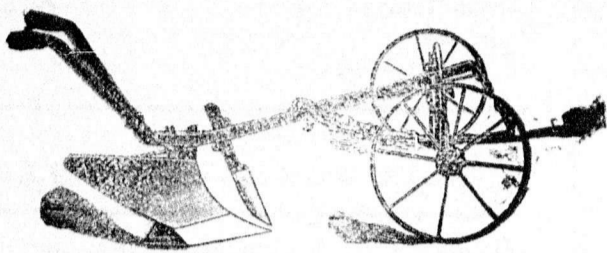
gyászlapok
stb. a nyomdal szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

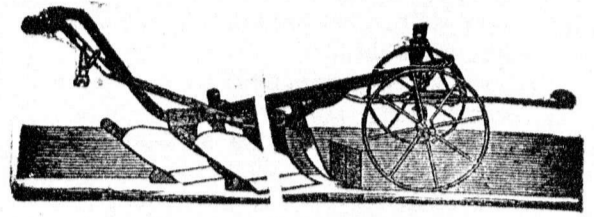
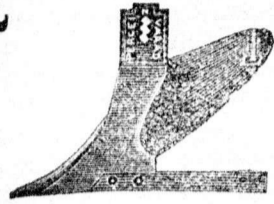
raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

PERGE és ROZSLAY gazdasági gép- és ekegyára

utóda

Gyár: Lukács György-u.

Nagyváradon.

Raktár: Nagyvásár-tér.

Mindennemű talajviszonyoknak megfelelő ekéket és egyéb talaj-
müvelő eszközöket készít a legjobb minőségben.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

értesíti a n. érd. izzólámpa körtéket tart raktáron 3. legfeljebb 34 watt fogyasztással gyertyánként, melyek legolcsóbb áron kaphatók. A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér, horatlyos (matl), sánes fényképész-lámpák és mindennemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kart-ll áron kerülnek eladásra. Ugyancit kaphatók nernst-lámpák és osmium-lámpák gyertyánként 15 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári árak mellett

kaphatók A villamos mű igazgatósága elvállalja

villamosvilágítási

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ivilámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett.

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmeny. Költségvetések ingyen.

Villamos szerelők felvétetnek a villamos műnél.

Hirdetés.

A „NAGYVÁRADI HITELBANK” részvénytársaság. (Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

Elfogad betéteket.

Legalább 3 hóig elhelyezett összeg után 5%-os kamatot fizet.

Leszámitol váltókat.

Előleget ad: értékpapírokra, ékszerekre és terményekre.

Jelzálog kölcsönt nyújt: házakra és földbirtokra.

Az igazgatóság.

Telefon 417.

Az „Első nagyvárad

Telefon 417.

csizma- és czipőgyár

A székesfővárosi m. kir. államrendőrség szerződéses szállítói

Moskovits Farkas és Tsa

czég, mely 370 alkalmazottat és munkást foglalkoztat és a legfinomabb lábbelieket kizárólag kézimunkával készítetteti.

Nagyvárad, Kossuth-u. 5. számú saját házában (volt rendőrségi épület) levő

kicsinybeni eladási üzletében férfi, női, fiu és gyermek-czipőket, vizmentes csizmákat eredeti gyári árban árusít és minden pár lábbelire a szabott gyári ár rá van plombálva.

Kitünő anyag.

Tartós munka.

Legjobb szabás!

Kényelmes viselet!

Legdivatosabb façon!

